

FAKULTET ZA POSLOVNI MENADŽMENT
BAR

MEĐUNARODNO POSLOVNO FINANSIRANJE
MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

AUTOR

Prof.Dr Ivan Đurković

SADRŽAJ

1.OSNOVNI POJMOVI POSLOVNOG FINANSIRANJA.....	1
1.1. Načela i ciljevi finansiranja kompanija.....	5
1.2.Međunarodno poslovno finansiranje.....	7
2. STRUKTURA SISTEMA MEĐUNARODNOG FINANSIRANJA.....	9
2.1.Međunarodno tržište novca.....	12
2.1.1.Značaj i uloga tržišta novca.....	13
2.1.2.Učesnici na tržištu novca.....	17
2.1.3.Instrumenti na tržištu novca.....	20
2.2.Međunarodno tržište kapitala.....	32
2.2.1.Delovi tržišta kapitala.....	32
2.2.2.Oblici korišćenja kapitala.....	34
2.2.3.Efekti na tržištu kapitala.....	36
2.2.4.Vrste efekata.....	36
2.2.5.Učesnici na tržištu kapitala.....	47
2.3. Međunarodno devizno tržište.....	56
2.3.1.Aktivnosti na deviznom tržištu.....	57
2.3.2.Značaj i specifičnost deviznog tržišta.....	60
2.3.3.Učesnici na deviznom tržištu.....	62
2.3.4.Oblici trgovanja na deviznom tržišt.....	65
2.3.5.Odnos deviznog tržišta i tržišta novca i kapitala.....	67

2.4.Pojam i formiranje deviznog kursa.....	69
2.4.1.Sistemi deviznih kurseva.....	82
2.4.2.Vrste deviznih kurseva.....	83
2.4.3.Formiranje deviznih kurseva na dugi rok.....	89
2.4.4.Formiranje deviznih kurseva na kratak rok.....	94
2.5.Mehanizam hedžinga na deviznom tržištu.....	96
2.6.Struktura i cena međunarodnog kapitala.....	104
2.6.1.Međunarodno budžetiranje kapitala.....	111
2.7.Međunarodno poresko okruženje.....	112
2.8.Međunarodni cash menadžment.....	116
2.6.1.Međunarodno finansiranje trgovine.....	127
3.MEĐUNARODNO FINANSIRANJE IZ INSTITUCIONALNIH IZVORA.....	130
3.1.Međunarodna banka za obnovu i razvoj(IBRD).....	130
3.1.1.Međunarodno udruženje za razvoj(IDA).....	135
3.1.2.Međunarodna finansijska korporacija(IFC).....	140
3.1.3.Agencija za garantovanje investicija(MIGA).....	141
3.2.Evropska investiciona banka.....	144
3.3.Evropska banka za obnovu i razvoj.....	145
3.4.Banka za razvoj Saveta Evrope.....	146
3.5.Interamerička banka za razvoj.....	146
3.6.Afrička banka za razvoj.....	147
3.7.Azijska banka za razvoj.....	147
3.8.Islamska banka za razvoj.....	147

4.MEĐUNARODNO FINANSIRANJE IZ NE INSTITUCIONALNIH IZVORA.....	148
4.1.Pojam međunarodnih kredita i zajmovnog kapitala.....	148
4.1.1.Značaj i funkcije međunarodnih kredita.....	149
4.1.2.Klasifikacija međunarodnih kredita.....	151
4.1.3.Sekjuterizacija međunarodnih kredita.....	154
4.1.4.Prodaja međunarodnih kredita.....	157
4.2.Međunarodno finansiranje putem lizinga.....	160
4.2.1.Vrste lizinga.....	161
4.2.2.Prednosti i nedostaci lizinga.....	164
4.3.Međunarodni faktoring.....	167
4.4.Međunarodni forfeting.....	170
4.5.Međunarodni operativni transferi.....	170
4.6.Strano direktno investiranje(SDI).....	172
4.6.1.Politički rizik i SDI.....	177
4.7.Međunarodno portfolio investiranje.....	181
4.7.1.Emitovanje H.O.V.....	182
4.7.2.Portfolio finansijski instrumenti.....	184
4.7.3.Prinos i rizik kod portfolio investiranja.....	199
4.7.4.Bonitet H.O.V. kod portfolio investiranja.....	202
4.7.5.Strategije upravljanja portfoliom H.O.V.....	206

5.RIZICI MEĐUNARODNOG FINANSIRANJA.....	213
5.1.Procesi upravljanja rizicima međunarodnog finansiranja.	214
5.2.Rizik međunarodnih kredita.....	218
5.2.1.Politički rizik.....	221
5.2.2.Upravljanje rizikom međunarodnih kredita.....	223
5.3.Rizik plaćanja.....	225
5.4.Tržišni rizik.....	227
5.5.Operativni rizik.....	229
5.6.Rizik koncentracije i monopola.....	231
LITERATURA.....	237

Uvod

Opstanak, rast i razvoj malih i srednjih preduzeća primarno je determinisan mogućnostima finansiranja iz povoljnih izvora. Ograničen pristup izvorima finansiranja i na tržištu novca i na tržištu kapitala, naročito u pogledu cene i uslova korišćenja, predstavlja možda najvažniju odliku i najveći problem ovih preduzeća. U nastojanju da se potrebna finansijska sredstva obezbede iz najpovoljnijih izvora, preduzeća se tokom svog životnog veka suočavaju sa sledećim dilemama: da li investicije i razvoj poslovanja finansirati iz sopstvenih ili pozajmljenih izvora, koliko kapitala pribaviti iz pozajmljenih izvora, da li kapital obezbediti putem banaka i drugih finansijskih institucija, na tržištu hartija od vrednosti ili privlačenjem formalnih ili neformalnih investitora i kakva je željena struktura kapitala preduzeća.

U zavisnosti od ciljeva rasta i razvoja, faze u životnom ciklusu, finansijskog položaja, karaktera poslovnih aktivnosti i strukture ulaganja, stabilnosti novčanih tokova, odnosa menadžmenta prema riziku i dostupnosti pojedinih izvora, preduzeća se opredeljuju za pribavljanje kapitala iz jednog ili kombinacije više izvora finansiranja, pri čemu teže optimalnoj strukturi kapitala. Broj raspoloživih izvora finansiranja malih i srednjih preduzeća je mali, i ona mnogo teže od velikih poslovnih sistema zadovoljavaju svoje potrebe za kapitalom. U uslovima pomenutih ograničenja u pristupu izvorima finansiranja, od izuzetne je važnosti da mala i srednja preduzeća budu upoznata sa svim dostupnim alternativama kao i njihovim pojedinačnim prednostima i nedostacima.

Za obezbeđivanje finansijskih sredstava, mala i srednja preduzeća mogu koristiti institucionalne i ne institucionalne izvore, interne i eksterne izvore finansiranja kao i različite njihove kombinacije. Mala i srednja preduzeća najčešće koriste interne izvore finansiranja pod kojima se podrazumevaju sopstvena novčana sredstva, sredstva od neraspoređene dobiti i/ili od prodaje imovine. Među eksternim izvorima, koji se i obrađuju u ovoj knjizi, razlikuju se institucionalni i ne institucionalni izvori finansiranja. Institucionalni izvori su sredstva dobijena od formalnih finansijskih institucija, dok ne institucionalni izvori obuhvataju različite vidove tradicionalnog zaduživanja (krediti komercijalnih banaka i drugih finansijskih institucija, mikrokreditiranje lizing), kao i fondove rizičnog kapitala, faktoring, trgovačke kredite itd.

Proizvodna preduzeća najčešće koriste kombinaciju više različitih izvora finansiranja, vodeći pri tom uvek računa o odnosu između sopstvenog i pozajmljenog kapitala. Dostupnost različitih izvora finansiranja se menja tokom životnog ciklusa proizvodnih preduzeća u zavisnosti od faze rasta, ciljeva i potencijala rasta, sektora u kojem preduzeće posluje i odnosa menadžmenta prema riziku. U nastojanju da potrebna finansijska sredstva obezbede iz najpovoljnijih izvora, preduzeća se tokom čitavog životnog veka suočavaju sa dilemom: vlasnički kapital ili zaduživanje.